Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

30. travnja 2014.*

„Direktiva 93/13/EEZ – Nepoštene odredbe u ugovorima sklopljenima između poslovnog subjekta i potrošača – Članak 4. stavak 2. i članak 6. stavak 1. – Ocjena nepoštenog karaktera ugovornih odredbi – Izuzimanje odredbi koje se odnose na glavni predmet ugovora ili primjerenost cijene ili naknade pod uvjetom da su te odredbe jasno i razumljivo sastavljene – Ugovor o potrošačkom kreditu u stranoj valuti – Ugovorne odredbe u vezi s tečajem – Razlika između kupovnog tečaja, mjerodavnog za isplatu, i prodajnog tečaja, mjerodavnog za otplatu kredita – Ovlasti nacionalnog suca u slučaju kada utvrdi da je neka odredba ‚nepoštena' – Zamjena nepoštene ugovorne odredbe dispozitivnom odredbom nacionalnog prava – Dopustivost"

U predmetu C-26/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputila Kúria (Mađarska), odlukom od 15. siječnja 2013., koju je Sud zaprimio 21. siječnja 2013., u postupku

**Árpad Kásler,**

**Hajnalka Káslerné Rábai**

protiv

**OTP Jelzálogbank Zrt,**

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik vijeća, J. Malenovský, A. Prechal (izvjestitelj), F. Biltgen i K. Jürimäe, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 5. prosinca 2013.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za OTP Jelzálogbank Zrt, G. Gadó, *ügyvéd*,

— za mađarsku vladu, K. Szíjjártó i Z. Fehér, u svojstvu agenata,

— za češku vladu S. Šindelková i M. Smolek, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: mađarski

— za njemačku vladu, J. Kemper i T. Henze, u svojstvu agenata,

— za grčku vladu, G. Alexaki i L. Pnevmatikou, u svojstvu agenata,

— za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Gentili, *avvocato dello Stato*,

— za austrijsku vladu, C. Pesendorfer, u svojstvu agenta,

— za Europsku komisiju, K. Talabér-Ritz i M. van Beek, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 12. veljače 2014.,

donosi sljedeću

**Presudu**

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 4. stavka 2. i članka 6. stavka 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Árpada Káslera i Hajnalke Káslerné Rábai (u daljnjem tekstu zajedno: korisnici kredita), s jedne strane, i OTP Jelzálogbank Zrt (u daljnjem tekstu: Jelzálogbank), s druge strane, u vezi s navodno nepoštenim karakterom ugovorne odredbe o tečaju mjerodavnom za otplatu kredita izraženog u stranoj valuti.

## Pravni okvir

*Pravo Unije*

3 Dvanaestom, trinaestom, devetnaestom, dvadesetom i dvadesetčetvrtom uvodnom izjavom Direktive 93/13 utvrđuje se kako slijedi:

„budući, međutim, da nacionalni zakoni za sada dozvoljavaju samo djelomičnu mogućnost usklađivanja; budući da ova Direktiva obuhvaća samo one ugovorne odredbe o kojima nisu vođeni pojedinačni pregovori; budući da bi državama članicama trebalo omogućiti da svojim nacionalnim propisima, strožim od onih iz ove Direktive, uz dužno poštovanje [U]govora [o EEZ-u], svojim potrošačima pruže višu razinu zaštite;

budući da se pretpostavlja da zakonske ili regulatorne odredbe država članica kojima se izravno ili neizravno utvrđuju uvjeti potrošačkih ugovora ne sadrže nepoštene odredbe; […] budući da se u tom pogledu izrazom iz članka 1. stavka 2. koji glasi ‚obveznih zakonskih ili regulatornih odredaba' obuhvaćaju i propisi koji se u skladu sa zakonom primjenjuju na ugovorne stranke ako nisu utvrđena nikakva drukčija rješenja;

[…]

budući da se za potrebe ove Direktive ocjena o nepoštenosti ne donosi o odredbama kojima se opisuje glavni predmet ugovora ili odnos kvalitete i cijene ponuđene robe ili usluge; budući da se glavni predmet ugovora, kao i odnos cijene i kvalitete, ipak može uzeti u obzir prilikom procjene o nepoštenosti ostalih odredaba; […]

budući da bi se ugovori trebali sastavljati jasnim, razumljivim jezikom, potrošač bi zapravo trebao dobiti mogućnost da pregleda sve odredbe […]

[…]

budući da sudovi ili upravna tijela država članica moraju na raspolaganju imati odgovarajuća i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalne [daljnje] primjene nepoštenih odredaba u potrošačkim ugovorima."

4 Člankom 1. navedene direktive propisano je:

„1. Svrha ove Direktive je uskladiti zakone i druge propise država članica koji se odnose na nepoštene odredbe u ugovorima koji se sklapaju između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača.

2. Ugovorne odredbe koje su odraz obaveznih [prisilnih] zakonskih ili regulatornih odredaba i odredaba ili načela međunarodnih konvencija u kojima su države članice ili Zajednica stranke, posebno u području prijevoza, ne podliježu odredbama ove Direktive."

5 Sukladno članku 3. navedene direktive:

„1. Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora.

[…]

3. Prilog sadrži indikativan i netaksativni popis odredaba koje se mogu smatrati nepoštenima."

6 Članak 4. Direktive 93/13 glasi:

„1. Ne dovodeći u pitanje članak 7., nepoštenost ugovorne odredbe procjenjuje se tako da se u obzir uzimaju priroda robe ili usluga na koje se ugovor odnosi u vrijeme kada je ugovor sklopljen, sve popratne okolnosti sklapanja ugovora i sve ostale odredbe tog ugovora ili nekog drugog ugovora o kojem on ovisi.

2. Procjena o tome jesu li neke odredbe nepoštene ne odnosi se na definiciju glavnog predmeta ugovora ni na primjerenost cijene i naknade na jednoj strani, i isporučene usluge i robu, na drugoj, sve dok su te odredbe jasno i razumljivo sastavljene."

7 Članak 5. navedene direktive određuje:

„U slučaju ugovora u kojima se potrošaču sve ili određene odredbe nude u pisanom obliku, te odredbe uvijek moraju biti sročene jasno i razumljivo. […]"

8 Sukladno članku 6. stavku 1. iste direktive:

„Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba."

9 Članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 propisuje:

„U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.“

10 U skladu s člankom 8. ove direktive:

„Kako bi osigurale najviši stupanj zaštite potrošača, države članice mogu u području na koje se odnosi ova Direktiva usvojiti ili zadržati najstrože odredbe spojive s Ugovorom.“

11 Prilog Direktivi 93/13, koji se odnosi na odredbe obuhvaćene člankom 3. stavkom 3. navedene direktive, u točki 1. sadrži popis primjerice navedenih odredbi koje se mogu smatrati nepoštenima. U navedenoj točki 1. podtočki (j) navode se odredbe čiji su predmet ili svrha „davanje mogućnosti prodavatelju robe ili pružatelju usluga da jednostrano izmijeni ugovor bez valjanog razloga predviđenog ugovorom“. U istoj točki 1. podtočki (l) navode se odredbe čiji su predmet ili svrha „omogućavanje […] pružatelju usluga da […] poveća [svoje] cijene, bez odgovarajućeg prava za potrošača da […] može raskinuti ugovor ako je konačna cijena previsoka u odnosu na cijenu dogovorenu u vrijeme sklapanja ugovora“.

12 Točka 2. Priloga odnosi se na područje primjene podtočaka (g), (j) i (l). U točki 2. podtočki (b) posebno se određuje da „[podt]očka (j) nije prepreka za odredbe prema kojima pružatelj financijskih usluga pridržava pravo izmjene kamatne stope koju plaća potrošač ili se ona plaća njemu, ili iznosa ostalih pristojbi za financijske usluge, bez [prethodne] obavijesti u slučaju valjanog razloga, pod uvjetom da se od pružatelja usluga traži da o tome obavijesti drugu ugovornu stranku ili stranke u najkraćem mogućem vremenu i da su one tada slobodne da odmah raskinu ugovor“. U istoj točki 2. podtočki (d) navodi se da „[podt]očka (l) nije prepreka za klauzule o indeksaciji cijena, ako je to u skladu sa zakonom, pod uvjetom da je metoda prema kojoj cijene variraju jasno opisana“.

*Mađarsko pravo*

13 Člankom 209. Građanskog zakonika u verziji mjerodavnoj u vrijeme sklapanja ugovora o kreditu o kojemu je riječ u glavnom postupku (u daljnjem tekstu: Građanski zakonik) bilo je propisano:

„1. Odredba općih uvjeta ugovora ili odredba u potrošačkom ugovoru o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo nepoštena je ako, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, jednostrano i bez opravdanog razloga utvrđuje prava i obveze stranaka koje proizlaze iz ugovora na nepovoljan način za suugovaratelja stranke koja mu nameće konkretnu ugovornu odredbu.

[…]

4. Propisi o nepoštenim ugovornim odredbama ne primjenjuju se na ugovorne odredbe koje opisuju glavni predmet ugovora niti na odredbe kojima se utvrđuje odnos vrijednosti činidbe i protučinidbe.

[…]“

14 Stavci 4. i 5. istog članka izmijenjeni su s učinkom od 22. svibnja 2009. tako da sada glase:

„4. Odredba općih uvjeta ugovora ili odredba u potrošačkom ugovoru o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo također je sama po sebi nepoštena ako nije jasno i razumljivo sastavljena.

5. Propisi o nepoštenim ugovornim odredbama ne primjenjuju se na ugovorne odredbe koje opisuju glavni predmet ugovora niti na odredbe kojima se utvrđuje odnos vrijednosti činidbe i protučinidbe ako su jasno i razumljivo sastavljene.“

15 Članak 231. tog zakonika propisuje:

„1. Osim ako nije drukčije propisano, potraživanje u novcu mora se platiti u zakonitoj valuti plaćanja u mjestu izvršenja.

2. Potraživanje izraženo u drugoj valuti ili u zlatu izračunava se na temelju tečaja mjerodavnog u mjestu i trenutku plaćanja.“

16 Sukladno odredbama članka 237. istog zakonika:

„1. U slučaju nevaljanosti ugovora, uspostavlja se prijašnje stanje kakvo je bilo prije sklapanja tog ugovora.

2. Ako nije moguće uspostaviti prijašnje stanje kakvo je bilo prije sklapanja ugovora, sud može ugovor ostaviti na snazi do donošenja odluke. Nevaljani ugovor može se proglasiti valjanim ako je moguće popraviti uzrok nevaljanosti, osobito otklanjanjem nerazmjerne koristi u slučaju nerazmjera uzajamnih činidaba u zelenaškom ugovoru. U takvom slučaju određuje se vraćanje dugovane činidbe, prema potrebi bez protučinidbe.“

17 Članak 239. Građanskog zakonika propisuje:

„1. U slučaju djelomične nevaljanosti, cijeli je ugovor zahvaćen samo ako bez nevaljanog dijela stranke ne bi bile sklopile ugovor. Zakonske odredbe mogu odstupiti od ove odredbe.

2. U slučaju djelomične nevaljanosti potrošačkog ugovora, cijeli je ugovor zahvaćen samo ako ga nije moguće izvršiti bez nevaljanog dijela.“

18 Prema odredbi članka 239./A stavka 1. zakonika:

„Stranka može od suda zatražiti da utvrdi nevaljanost ugovora ili pojedinih ugovornih odredbi (djelomična nevaljanost), bez potrebe da istodobno zahtijeva primjenu posljedica navedene nevaljanosti.“

19 Članak 523. Građanskog zakonika glasi:

„1. Na temelju ugovora o zajmu, kreditna institucija ili drugi zajmodavac obvezuje se dužniku staviti na raspolaganje ugovoreni iznos, dok se dužnik obvezuje vratiti navedeni iznos u skladu s ugovorom.

2. Ako je davatelj zajma kreditna institucija, dužnik se obvezuje plaćati kamate ako nije što drugo određeno (ugovor o bankarskom kreditu).“

## Glavni postupak i prethodna pitanja

20 Korisnici kredita sklopili su 29. svibnja 2008. ugovor s Jelzálogbankom pod nazivom „hipotekarni kredit u stranoj valuti uz osiguranje hipotekom“ (u daljnjem tekstu: ugovor o kreditu).

21 Prema točki I/1. ugovora, Jelzálogbank je korisnicima kredita odobrio kredit u iznosu od 14 400 000,00 mađarskih forinti (HUF), uz napomenu da se „iznos u valuti kredita utvrđuje prema kupovnom tečaju koji banka za tu valutu primjenjuje na dan isplate sredstava“. U skladu s točkom I/1., „nakon isplate sredstava, iznos kredita, pripadajućih kamata i administrativnih troškova kao i iznos zateznih kamata i drugih troškova odredit će se u toj valuti“.

22 Na temelju kupovnog tečaja za švicarski franak (CHF) koji je Jelzálogbank primijenio prilikom isplate sredstava, iznos kredita bio je utvrđen u iznosu od 94 240,84 CHF. Korisnici kredita obvezali su se vratiti taj iznos u roku od 25 godina, dok je svaka mjesečna rata kredita dospijevala na naplatu četvrtoga dana u mjesecu.

23 Na temelju točke II. ugovora, kredit je uključivao nominalnu kamatnu stopu od 5,2% te je uz administrativne troškove od 2,04% godišnja efektivna kamatna stopa (EKS) na dan sklapanja ugovora o kreditu iznosila 7,43%.

24 U skladu s točkom III/2. ugovora (u daljnjem tekstu: odredba III/2.), „davatelj kredita utvrđuje iznos mjesečne rate koju treba platiti u mađarskim forintama na temelju prodajnog tečaja banke za [stranu] valutu koji se primjenjivao na dan koji prethodi danu dospijeća“.

25 Korisnici kredita podnijeli su tužbu protiv Jelzálogbanka navodeći da je odredba III/2. nepoštena. Prema njihovom shvaćanju, ta odredba daje Jelzálogbanku jednostranu i neopravdanu korist u smislu članka 209. Građanskog zakonika, s obzirom na to da Jelzálogbanku dopušta obračun dospjelih mjesečnih rata kredita na temelju prodajnog tečaja za stranu valutu koji primjenjuje Jelzálogbank, dok je iznos kredita isplaćen na temelju kupovnog tečaja koji Jelzálogbank primjenjuje za istu valutu.

26 Prvostupanjski sud usvojio je tužbu. Ta presuda zatim je potvrđena u postupku povodom žalbe. U svojoj presudi žalbeni sud posebno je izrazio stav prema kojem, u sklopu davanja kredita kao u parnici o kojoj taj sud treba odlučiti, Jelzálogbank klijentima nije stavio na raspolaganje devize. Naprotiv, navedeni sud utvrdio je da je Jelzálogbank iznos mjesečne rate u mađarskim forintama vezao za važeći tečaj švicarskog franka kako bi indeksirao iznos otplate kredita koji je isplatio u mađarskim forintama. Jelzálogbank korisnicima kredita nije pružao nikakvu financijsku uslugu u vezi s kupnjom ili prodajom deviza, tako da za amortizaciju kredita nije mogao primijeniti drugi devizni tečaj od onoga koji je primijenio prilikom isplate kredita na ime protučinidbe za pružanje virtualne usluge. Isti sud također je ocijenio da odredba III/2. nije jasna ni razumljiva jer se iz nje ne može saznati opravdanje za razliku u obračunu kredita kada je riječ o isplati odnosno amortizaciji kredita.

27 Jelzálogbank je sudu koji je uputio zahtjev podnio reviziju protiv presude donesene povodom žalbe. Posebno ističe da odredba III/2., koja omogućuje ostvarenje posebnog prihoda kao protučinidbe koju korisnici trebaju platiti za kredit u stranoj valuti i koji služi za pokrivanje troška u vezi s operacijama na tržištu koje kreditna institucija poduzima radi kupnje deviza, ulazi u područje primjene iznimke predviđene člankom 209. stavkom 4. Građanskog zakonika, tako da nije moguće provesti ispitivanje navodno nepoštenog karaktera te odredbe na temelju članka 209. stavka 1. Građanskog zakonika.

28 Korisnici kredita tvrde da se takvo ispitivanje mora provesti. U tom smislu smatraju da se Jelzálogbank protiv njih ne može pozivati na posebnosti u poslovanju banaka da bi s tim povezane troškove prebacio na njihov teret, čime bi se izbrisala razlika između prihoda banke i odobrenog kredita. Sklopivši ugovor o kreditu, korisnici kredita izrazili su svoj sporazum u vezi s isplatom iznosa u nacionalnoj valuti, tj. mađarskim forintama. Usto, odredba III/2. nije jasna.

29 Sud koji je uputio zahtjev smatra da se najprije javlja pitanje obuhvaća li pojam ugovorne odredbe kojom se definira „glavni predmet ugovora“ u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 svaki dio protučinidbe koju korisnik kredita mora platiti u novcu, uključujući iznose koji se odnose na razliku između tečaja mjerodavnog za isplatu i tečaja mjerodavnog za otplatu kredita, ili je pak tim pojmom obuhvaćeno samo plaćanje nominalne kamatne stope na ime odobrenog kredita.

30 Ako bi trebalo prihvatiti takvo uže tumačenje prve iznimke predviđene člankom 4. stavkom 2. Direktive 93/13, nadalje bi trebalo razmotriti odnosi li se obveza plaćanja koja proizlazi iz razlike u mjerodavnom tečaju na primjerenost usluge i naknade ili njezine cijene te je ona dio „naknade“ u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 i ondje predviđene druge iznimke.

31 S tim u vezi, pod pretpostavkom da naknada predstavlja protučinidbu za uslugu sastavljenu od više činidbi, postavlja se i pitanje je li za primjenu druge iznimke nužno provjeriti da konkretna naknada, u ovom slučaju plaćanje na temelju razlike u tečaju, odgovara efektivno pruženoj činidbi koju banka izravno pruža potrošaču.

32 Osim toga, kad je riječ o obvezi prema kojoj samo „jasno i razumljivo“ sastavljene odredbe mogu biti obuhvaćene člankom 4. stavkom 2. Direktive 93/13, sud koji je uputio zahtjev smatra da mora dati tumačenje nacionalnog prava u skladu s ciljevima te direktive kao i ocjenu nepoštenosti ugovornih odredbi koje ne ispunjavaju tu obvezu, bez obzira na to što ta obveza u trenutku sklapanja ugovora o kreditu još nije bila prenesena u domaće pravo.

33 Međutim, točan opseg te obveze ostao je neizvjestan. S jedne strane, tu obvezu moglo bi se shvatiti u smislu da svaka ugovorna odredba mora biti razumljiva na jezičnoj i gramatičkoj razini. No ta obveza u širem bi smislu mogla značiti i to da ekonomski razlozi koji se nalaze u pozadini primjene posebne odredbe ili međusobni odnos te i drugih odredbi ugovora također moraju biti jasni i razumljivi.

34 Napokon, pod pretpostavkom da se utvrdi nepoštenost odredbe III/2., postavlja se i pitanje primjenjuje li se načelo iz članka 6. stavka 1. Direktive 93/13, kako je potvrđeno u točki 73. presude Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), također u situaciji kada se, kao u glavnom postupku, ugovor o kreditu ne može održati na snazi nakon uklanjanja te odredbe. U slučaju potvrdnog odgovora, Kúria postavlja pitanje je li protivno tom načelu ako sudac izmijeni tu odredbu kako bi otklonio karakter nepoštenosti, osobito ako je zamijeni dispozitivnom odredbom nacionalnog prava, kako je to učinio žalbeni sud.

35 U tim okolnostima Kúria je odlučila prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 4. stavak 2. Direktive [93/13] tumačiti na način da je, u slučaju kredita koji je izražen u stranoj valuti, ali isplaćen u domaćoj valuti te ga potrošač otplaćuje isključivo u domaćoj valuti, ugovorna odredba koja utvrđuje mjerodavni tečaj, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, obuhvaćena pojmom ‚definicije glavnog predmeta ugovora’?

Ako to nije tako, treba li na temelju drugog izraza iz članka 4. stavka 2. Direktive [93/13] razliku između prodajnog i kupovnog tečaja [valute] smatrati naknadom čiju se primjerenost usluzi ne bi moglo razmotriti s gledišta je li ona nepoštena? Je li s tim u vezi relevantno dolazi li efektivno do zamjene deviza između financijske institucije i potrošača?

2. Ako članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da nacionalni sudac, neovisno o odredbama nacionalnog prava, može također ispitati jesu li takve ugovorne odredbe nepoštene ako su one nejasne i nerazumljive, podrazumijeva li potonji kriterij obvezu da konkretna odredba bude potrošaču sama po sebi gramatički jasna i razumljiva ili je prema tom kriteriju potrebno i to da su istom potrošaču također jasni i razumljivi ekonomski razlozi koji se nalaze u pozadini primjene te ugovorne odredbe kao i odnos između te odredbe i ostalih odredbi ugovora?

3. Treba li članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 i točku 73. presude [Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349] tumačiti na način da nacionalni sudac ne može u odnosu na potrošača otkloniti nedostatak valjanosti nepoštene odredbe općih uvjeta ugovora, korištene u potrošačkom ugovoru o kreditu, izmjenom ili dopunom konkretne ugovorne odredbe ako se nakon uklanjanja nepoštene

odredbe ugovor ne može održati na snazi na temelju ostalih ugovornih odredbi? S tim u vezi, je li relevantno ako u nacionalnom pravu postoji dispozitivna odredba kojom se uređuje konkretno pravno pitanje iz isključene nevaljane odredbe?“

## O prethodnim pitanjima

*Prvo pitanje*

36 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 tumačiti na način da se izrazi „glavni predmet ugovora“ i „primjerenost cijene i naknade na jednoj strani, i isporučene usluge i rob[a] na drugoj“ odnose na odredbu ugovora o kreditu u stranoj valuti, sklopljenog između poslovnog subjekta i potrošača, poput odredbe u glavnom postupku o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, na temelju koje se prodajni tečaj za tu valutu primjenjuje na obračun otplate kredita.

37 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da se za izraze iz odredbe prava Unije koja ne sadrži nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica za utvrđivanje svojeg smisla i dosega u pravilu treba u cijeloj Europskoj uniji postići samostalno i ujednačeno tumačenje, do kojeg treba doći uzimajući u obzir kontekst i zadani cilj odredbe o kojoj je riječ (vidjeti osobito presudu Malaysia Dairy Industries, C-320/12, EU:C:2013:853, t. 42.).

38 Takav je slučaj s izrazima odredbe članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 koja ne sadrži nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica za utvrđivanje svojeg smisla i dosega.

39 Osim toga, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, sustav zaštite uspostavljen Direktivom 93/13 temelji se na ideji da se potrošač nalazi u slabijem položaju u odnosu na poslovni subjekt kako u pogledu pregovaračke snage tako i u pogledu razine obaviještenosti – položaju koji vodi do pristanka na uvjete koje je poslovni subjekt prethodno sastavio, bez mogućnosti utjecaja na njihov sadržaj (vidjeti osobito presudu Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, EU:C:2010:309, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

40 S obzirom na taj slabiji položaj, Direktiva 93/13 obvezuje države članice da propišu mehanizam koji bi osigurao da bilo koja ugovorna odredba o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo može biti podvrgnuta ispitivanju kako bi se ocijenilo je li eventualno nepoštena. S tim u vezi, nacionalni je sudac dužan utvrditi, uzimajući u obzir kriterije navedene u članku 3. stavku 1. i članku 5. Direktive 93/13, ispunjava li takva odredba, s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, zahtjeve savjesnosti i poštenja, ravnoteže i transparentnosti, kako ih postavlja ta direktiva (vidjeti u tom smislu presude Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, t. 22. i RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, t. 42. do 48.).

41 Međutim, članak 4. stavak 2. Direktive 93/13, u vezi s člankom 8. iste direktive, omogućuje državama članicama da u zakonu kojim prenose tu direktivu propišu iznimku prema kojoj se „procjena o tome jesu li neke odredbe nepoštene“ ne odnosi na ugovorne odredbe obuhvaćene tom iznimkom ako su jasno i razumljivo sastavljene. Iz navedene iznimke proizlazi da njome obuhvaćene ugovorne odredbe ne podliježu ocjeni svojeg eventualno nepoštenog karaktera, ali, kako je Sud istaknuo, one su obuhvaćene područjem primjene te direktive (vidjeti u tom smislu presudu Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, t. 31., 35. i 40.).

42 Budući da članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 propisuje iznimku od mehanizma sadržajne ocjene nepoštenih odredbi koji je predviđen u sklopu sustava zaštite potrošača što ga je uspostavila ta direktiva, takva odredba mora se usko tumačiti.

43 Ta iznimka, kao prvo, uključuje odredbe koje se odnose na „glavni predmet ugovora“.

44 Sud koji je uputio zahtjev u glavnom postupku postavlja pitanje je li odredba III/2., s obzirom na to da predviđa primjenu prodajnog tečaja strane valute na obračun otplate kredita izraženog u toj valuti, obuhvaćena pojmom „glavnog predmeta ugovora“ o kreditu u smislu navedene odredbe Direktive.

45 S tim u vezi, iako je isključivo sud koji je uputio zahtjev dužan izraziti pravno stajalište u vezi s ocjenom konkretne ugovorne odredbe s obzirom na okolnosti konkretnog slučaja, to ne utječe na činjenicu da je Sud nadležan izdvojiti kriterije iz odredbi Direktive 93/13, u konkretnom slučaju članka 4. stavka 2., koje nacionalni sudac može ili mora primijeniti prilikom ispitivanja ugovorne odredbe s obzirom na odredbe Direktive (vidjeti u tom smislu osobito presudu RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, t. 48. i navedenu sudsku praksu).

46 Međutim, Sud je već izrazio stav prema kojem članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 ima isključivo za cilj utvrditi način i opseg sadržajne ocjene ugovornih odredbi o kojima se nije pojedinačno pregovaralo, a koje opisuju bitne činidbe u ugovorima sklopljenima između poslovnog subjekta i potrošača (presuda Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, t. 34.).

47 Okolnost da su ugovorne stranke pregovarale o nekoj odredbi ugovora u sklopu svoje ugovorne autonomije i tržišnih uvjeta ne može biti kriterij na temelju kojeg bi se ocijenilo je li ta odredba obuhvaćena „glavnim predmetom ugovora“ u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13.

48 Naime, kako proizlazi iz članka 3. stavka 1. Direktive i njezine dvanaeste uvodne izjave, ugovorne odredbe o kojima se pojedinačno pregovaralo u pravilu nisu obuhvaćene područjem primjene te direktive. Stoga se ne bi moglo postaviti pitanje eventualnog izuzimanja tih odredbi iz područja primjene članka 4. stavka 2.

49 Nasuprot tome, uzimajući u obzir da članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 također odstupa od općeg pravila kao i, zbog te činjenice, potrebu uskog tumačenja navedene odredbe Direktive, pod ugovornim odredbama koje su obuhvaćene pojmom „glavnog predmeta ugovora“ u smislu te odredbe Direktive treba razumjeti one odredbe koje utvrđuju bitne činidbe tog ugovora koje ga određuju kao takav.

50 S druge strane, odredbe koje su akcesornog značaja u usporedbi s onima koje definiraju samu bit ugovornog odnosa ne mogu biti obuhvaćene pojmom „glavnog predmeta ugovora“ u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13.

51 Sud koji je uputio zahtjev pozvan je ocijeniti je li odredba kojom se određuje važeći tečaj za mjesečne rate bitan dio činidbe dužnika koja se sastoji od otplate iznosa koji mu je davatelj kredita stavio na raspolaganje, uzimajući u obzir narav, opću strukturu i druge odredbe ugovora o kreditu kao i pravni i činjenični kontekst.

52 Članak 4. stavak 2. Direktive 93/13, kao drugo, obuhvaća ugovorne odredbe koje se odnose na „primjerenost cijene i naknade na jednoj strani, i isporučene usluge i robu, na drugoj“ ili, u skladu s devetnaestom uvodnom izjavom Direktive, odredbe koje „opisuj[u] […] odnos kvalitete i cijene ponuđene robe ili usluge“.

53 U glavnom postupku sud koji je uputio zahtjev postavlja pitanje sadrži li odredba III/2., s obzirom na to da predviđa primjenu prodajnog tečaja strane valute na obračun rata otplate kredita, dok se prema drugim odredbama ugovora o kreditu iznos isplaćenog kredita konvertira u domaću valutu na temelju kupovnog tečaja za stranu valutu, novčanu obvezu potrošača, tj. obvezu plaćanja iznosâ koji proizlaze iz razlike između prodajnog i kupovnog tečaja za stranu valutu u sklopu otplate kredita, što bi se moglo ocijeniti „naknadom“ za pruženu uslugu čija primjerenost ne podliježe ocjeni nepoštenosti na temelju članka 4. stavka 2. Direktive 93/13.

54 S tim u vezi, iz članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 proizlazi da je ova druga kategorija ugovornih odredbi, prema kojima se ne može primijeniti provjera eventualne nepoštenosti, ograničenog opsega, s obzirom na to da se to izuzeće odnosi samo na primjerenost predviđene cijene ili naknade i usluge ili robe koju treba zauzvrat isporučiti.

55 Kako je nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 69. svog mišljenja, razlog za izuzimanje od provjere ugovornih odredbi s obzirom na odnos kvalitete i cijene robe ili usluge leži u činjenici da ne postoji nikakva tablica ili pravni kriterij koji bi mogli dati okvir i smjer takvoj provjeri.

56 U tom smislu, Sud je već izrazio stav prema kojem se to izuzimanje ne primjenjuje na ugovornu odredbu o mehanizmu izmjene cijena usluge pružene potrošaču (presuda Invitel, EU:C:2012:242, t. 23.).

57 Osim toga, u konkretnom slučaju treba napomenuti da, s obzirom na to da je izuzimanje ugovorne odredbe od ocjene nepoštenosti ograničeno na primjerenost cijene i naknade, s jedne strane, i zauzvrat pruženih usluga i robe, s druge strane, to izuzimanje ne može se primijeniti u slučaju kada se dovodi u pitanje nesklad između prodajnog tečaja za stranu valutu, koji se na temelju te odredbe primjenjuje na obračun otplate, i kupovnog tečaja za tu valutu, koji se na temelju drugih odredbi ugovora o kreditu primjenjuje na obračun iznosa isplaćenog kredita.

58 Uostalom, navedeno izuzimanje ne može se primijeniti na ugovorne odredbe koje, poput odredbe III/2., samo određuju tečaj zamjene za stranu valutu u kojoj je izražen ugovor o kreditu radi obračuna otplate, iako davatelj kredita prilikom tog obračuna ne pruža nikakvu uslugu zamjene deviza pa te odredbe stoga ne sadrže nikakvu „naknadu“ čija se primjerenost, s obzirom na to da bi bila riječ o protučinidbi za činidbu davatelja kredita, zbog toga ne bi mogla podvrgnuti ocjeni nepoštenosti na temelju članka 4. stavka 2. Direktive 93/13.

59 Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, na prvo pitanje o tome kako treba tumačiti članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 daje se sljedeći odgovor:

— izraz „glavni predmet ugovora“ odnosi se na odredbu ugovora o kreditu u stranoj valuti, sklopljenog između poslovnog subjekta i potrošača, poput odredbe u glavnom postupku, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, na temelju koje se prodajni tečaj za tu valutu primjenjuje na obračun rata otplate kredita samo ako se utvrdi da ta odredba predstavlja bitnu činidbu tog ugovora koja ga kao takva bitno određuje, što je sud koji je uputio zahtjev dužan provjeriti s obzirom na narav, opću strukturu i odredbe ugovora kao i činjenični i pravni kontekst te odredbe;

— ne može se smatrati da takva odredba, zbog toga što sadrži novčanu obvezu potrošača za plaćanje iznosâ koji proizlaze iz razlike između prodajnog i kupovnog tečaja strane valute u sklopu otplate kredita, sadrži „naknadu“ koja kao protučinidba za činidbu davatelja kredita ne bi podlijegala procjeni nepoštenosti na temelju članka 4. stavka 2. Direktive 93/13.

*Drugo pitanje*

60 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 tumačiti na način da zahtjev prema kojem ugovorna odredba mora biti jasno i razumljivo sastavljena podrazumijeva obvezu ne samo da konkretna odredba potrošaču bude gramatički jasna i razumljiva nego i da su potrošaču također jasni i razumljivi ekonomski razlozi koji se nalaze u pozadini primjene te ugovorne odredbe kao i odnos između te odredbe i ostalih odredbi ugovora.

61 Ako bi s obzirom na odgovor na prvo pitanje sud koji je uputio zahtjev smatrao da je odredba III/2. obuhvaćena „glavnim predmetom ugovora“ u smislu članka 4. stavka 2. Direktive 93/13, ta bi odredba i dalje bila izuzeta od ocjene nepoštenosti samo ako je jasno i razumljivo sastavljena.

62 Naime, kako bi se doista jamčili ciljevi zaštite potrošača kako su postavljeni Direktivom 93/13, prijenos članka 4. stavka 2. mora biti potpun tako da se zabrana ocjene nepoštenosti ugovornih odredbi odnosi samo na odredbe koje su jasno i razumljivo sastavljene (presuda Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, EU:C:2010:309, t. 39.).

63 Ipak, iz odluke suda koji je uputio zahtjev proizlazi da članak 209. stavak 4. Građanskog zakonika, kao odredba koja ima za svrhu prenijeti u domaće pravo članak 4. stavak 2. Direktive 93/13, ne sadrži obvezu prema kojoj odredba mora biti jasno i razumljivo sastavljena.

64 U tom pogledu, valja podsjetiti da je nacionalni sud koji postupa u sporu isključivo između pojedinaca dužan, kad primjenjuje odredbe unutarnjeg prava, uzeti u obzir sveukupnost pravila nacionalnog prava i tumačiti ih u najvećoj mogućoj mjeri u svjetlu teksta kao i cilja direktive mjerodavne u konkretnom području radi postizanja rješenja usklađenog s ciljem direktive (vidjeti osobito presudu OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, t. 44.).

65 S tim u vezi, Sud je također istaknuo da načelo usklađenog tumačenja nacionalnog prava ima granice. Tako je obveza nacionalnog suca da se poziva na sadržaj direktive prilikom tumačenja i primjene relevantnih pravila domaćeg prava ograničena općim načelima prava i ta obveza ne može poslužiti kao temelj za tumačenje nacionalnog prava *contra legem* (vidjeti osobito presudu OSA, EU:C:2014:110, t. 45.).

66 Ako bi, s obzirom na ovako definirano načelo usklađenog tumačenja, sud koji je uputio zahtjev morao smatrati da se nacionalna odredba kojom se prenosi članak 4. stavak 2. te direktive može shvatiti u tom smislu da uključuje obvezu u pogledu jasnoće i razumljivosti teksta, sljedeće pitanje odnosilo bi se na opseg navedene obveze.

67 U tom pogledu valja ustvrditi da se ista obveza nalazi u članku 5. Direktive 93/13 koji propisuje da ugovorne odredbe „uvijek“ moraju biti sročene jasno i razumljivo. Dvadeseta uvodna izjava iste direktive s tim u vezi naglašava da potrošač mora imati stvarnu mogućnost upoznati se sa svim odredbama ugovora.

68 Slijedom toga, navedena obveza u pogledu jasnoće i razumljivosti teksta primjenjuje se u svakom slučaju, čak i kad je odredba obuhvaćena člankom 4. stavkom 2. Direktive 93/13 te je izuzeta od ocjene nepoštenosti iz članka 3. stavka 1. iste direktive.

69 Iz toga također proizlazi da obveza iz članka 4. stavka 2. Direktive 93/13 ima isti opseg kao obveza iz članka 5. te direktive.

70 Međutim, kada je riječ o članku 5., Sud je već izrazio stav prema kojem je obavijest prije sklapanja ugovora o ugovornim uvjetima i posljedicama sklapanja od temeljne važnosti za potrošača. Naime, upravo na temelju te obavijesti potrošač donosi odluku o tome hoće li se ugovorno obvezati s poslovnim subjektom pristupajući uvjetima koje je ovaj prethodno sastavio (vidjeti presudu RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, t. 44.).

71 Obveza transparentnosti ugovornih odredbi koju postavlja Direktiva 93/13 ne može se ograničiti isključivo na značajku razumljivosti na formalnoj i gramatičkoj razini.

72 Naprotiv, kako je već istaknuto u točki 39. ove presude, s obzirom na to da se sustav zaštite uspostavljen Direktivom 93/13 temelji na ideji da se potrošač nalazi u slabijem položaju u odnosu na poslovni subjekt, osobito u pogledu razine obaviještenosti, navedenu obvezu transparentnosti treba shvatiti u širem smislu.

73 Kada je riječ o ugovornoj odredbi poput odredbe III/2., prema kojoj poslovni subjekt može obračunati razinu mjesečnih rata otplate koje mu duguje potrošač na temelju važećeg prodajnog tečaja tog poslovnog subjekta za stranu valutu te koja dovodi do toga se na prvi pogled bez gornje granice povećavaju troškovi financijske usluge na teret potrošača, iz članaka 3. i 5. Direktive 93/13 kao i iz točke 1. podtočaka (j) i (l) te točke 2. podtočaka (b) i (d) Priloga toj direktivi proizlazi da je za poštovanje obveze transparentnosti od bitne važnosti činjenica jesu li u ugovoru o kreditu na transparentan način objašnjeni razlog i pojedinosti mehanizma zamjene u stranu valutu kao i odnos tog mehanizma s mehanizmom koji se nalazi u drugim odredbama o isplati kredita, tako da potrošač na temelju točnih i razumljivih kriterija može predvidjeti ekonomske posljedice koje iz toga za njega proizlaze (vidjeti analogijom presudu RWE Vertrieb, EU:C:2013:180, t. 49.).

74 Kada je riječ o značajkama mehanizma zamjene deviza poput onih koje su predviđene odredbom III/2., sudac koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku dužan je utvrditi je li, s obzirom na sve relevantne elemente činjeničnog stanja, uključujući oglašavanje i obavijesti koje je davatelj kredita učinio dostupnima u sklopu pregovora o sklapanju ugovora o kreditu, prosječan potrošač, koji je uredno obaviješten i postupa s dužnom pažnjom i razboritošću, mogao ne samo saznati za razliku između prodajnog i kupovnog tečaja strane valute, koju se inače prati na tržištu vrijednosnih papira, nego i je li mogao procijeniti potencijalno značajne ekonomske posljedice koje za njega proizlaze iz primjene prodajnog tečaja na obračun rata otplate koje je u krajnjoj liniji dužan platiti, a time i ukupan trošak kredita.

75 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, kao odgovor na drugo pitanje, članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da, kada je riječ o ugovornoj odredbi kao što je ona u glavnom postupku, zahtjev prema kojem ugovorna odredba mora biti jasno i razumljivo sastavljena podrazumijeva obvezu ne samo da konkretna odredba potrošaču bude gramatički razumljiva nego i da ugovor razvidno izloži funkcioniranje konkretnog mehanizma konverzije u stranu valutu na koji se poziva dotična odredba kao i odnos između tog mehanizma i mehanizma propisanog drugim odredbama koje se tiču isplate kredita, tako da potrošač na temelju točnih i razumljivih kriterija bude u stanju procijeniti ekonomske posljedice koje iz toga za njega proizlaze.

*Treće pitanje*

76 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti na način da se u situaciji kao što je ona u glavnom postupku, u kojoj se ugovor sklopljen između poslovnog subjekta i potrošača ne može održati na snazi nakon uklanjanja nepoštene odredbe, ta odredba protivi nacionalnom propisu prema kojem nacionalni sudac može otkloniti ništetnost te odredbe zamjenjujući je dispozitivnom odredbom nacionalnog prava.

77 S tim u vezi, Sud je izrazio stajalište prema kojem članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da je toj odredbi protivno pravilo nacionalnog prava koje u slučaju utvrđenja ništetnosti nepoštene odredbe u ugovoru sklopljenom između poslovnog subjekta i potrošača nacionalnom sucu omogućuje dopunu ugovora uz izmjenu sadržaja te ugovorne odredbe (presuda Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, t. 73.).

78 S obzirom na narav i važnost javnog interesa zaštite potrošača koji se nalaze u slabijem položaju u odnosu prema poslovnim subjektima, Direktiva 93/13 obvezuje države članice, kako to proizlazi iz članka 7. stavka 1. u vezi s dvadesetčetvrtom uvodnom izjavom iste direktive, da propišu odgovarajuća i djelotvorna sredstva „za sprečavanje stalne [daljnje] primjene nepoštenih odredaba u potrošačkim ugovorima“ (vidjeti presudu Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, t. 68.).

79 Međutim, kada bi nacionalni sudac mogao izmijeniti sadržaj nepoštenih ugovornih odredbi u navedenim ugovorima, takva mogućnost mogla bi naštetiti ostvarenju dugoročnog cilja postavljenog člankom 7. Direktive 93/13. Naime, takva mogućnost pospješila bi gubitak preventivnog učinka prema

poslovnim subjektima do kojeg inače dolazi jednostavnim izuzimanjem nepoštenih odredbi od primjene u odnosu na potrošača, s obzirom na to da bi poslovni subjekti ostali u napasti da koriste takve odredbe znajući da bi nacionalni sudac, čak i kada bi ih morao proglasiti ništetnima, mogao nadopuniti ugovor koliko je potrebno da se zaštiti interes tih poslovnih subjekata (presuda Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, t. 69.).

80 Unatoč tome, iz ovoga ne proizlazi da je u situaciji kao što je ona u glavnom postupku protivno članku 6. stavku 1. Direktive 93/13 ako nacionalni sudac na temelju načelâ ugovornog prava ukloni nepoštenu odredbu zamjenjujući je dispozitivnom odredbom nacionalnog prava.

81 Dapače, zamjena nepoštene odredbe takvom odredbom za koju se, kako proizlazi iz trinaeste uvodne izjave Direktive 93/13, pretpostavlja da ne sadrži nepoštene odredbe potpuno je opravdana s obzirom na cilj Direktive 93/13 jer se njome postiže to da se ugovor može održati na snazi unatoč uklanjanju odredbe III/2. tako da on i dalje obvezuje stranke.

82 Naime, zamjena nepoštene odredbe ugovora dispozitivnom odredbom nacionalnog prava u skladu je s člankom 6. stavkom 1. Direktive 93/13, s obzirom na to da prema ustaljenoj sudskoj praksi potonja odredba ima za cilj zamijeniti ugovorom utvrđenu formalnu ravnotežu između prava i obveza ugovornih stranaka stvarnom ravnotežom kojom se ponovno uspostavlja jednakost stranaka, a nema za cilj učiniti sve ugovore s nepoštenim klauzulama ništetnima (vidjeti u tom smislu osobito presude Pereničová i Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, t. 31. kao i Banco Español de Crédito, EU:C:2012:349, t. 40. i navedenu sudsku praksu).

83 S druge strane, kada u situaciji kao što je ona u glavnom postupku ne bi bilo dopušteno nepoštenu odredbu zamijeniti dispozitivnom odredbom te bi sudac morao cijeli ugovor utvrditi ništetnim, potrošač bi mogao biti izložen osobito štetnim posljedicama te bi bila ugrožena preventivna funkcija utvrđivanja takvog ugovora ništetnim.

84 Naime, utvrđenje ništetnosti ima za posljedicu neposredno dospijeće na naplatu preostalog iznosa kredita koji bi svojom veličinom mogao nadići financijsku sposobnost potrošača pa bi slijedom toga ono imalo prije za cilj sankcionirati potrošača, a ne davatelja kredita kojega se takvim postupanjem ne bi odvratilo od stavljanja takvih odredbi u ugovore koji su dio njegove ponude.

85 Uzimajući u obzir navedena razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti da članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da se u situaciji kao što je ona u glavnom postupku, u kojoj se ugovor sklopljen između poslovnog subjekta i potrošača ne može održati na snazi nakon uklanjanja nepoštene odredbe, ta odredba ne protivi pravilu nacionalnog prava prema kojem nacionalni sudac može otkloniti ništetnost te odredbe zamjenjujući je dispozitivnom odredbom nacionalnog prava.

## Troškovi

86 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 4. stavak 2. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na sljedeći način:**

   — **izraz „glavni predmet ugovora“ odnosi se na odredbu ugovora o kreditu u stranoj valuti, sklopljenog između poslovnog subjekta i potrošača, poput odredbe u glavnom postupku, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, na temelju koje se prodajni tečaj za tu valutu**

**primjenjuje na obračun rata otplate kredita samo ako se utvrdi da ta odredba predstavlja bitnu činidbu tog ugovora koja ga kao takva bitno određuje, što je sud koji je uputio zahtjev dužan provjeriti s obzirom na narav, opću strukturu i odredbe ugovora kao i činjenični i pravni kontekst te odredbe;**

— **ne može se smatrati da takva odredba, zbog toga što sadrži novčanu obvezu potrošača za plaćanje iznosâ koji proizlaze iz razlike između prodajnog i kupovnog tečaja strane valute u sklopu otplate kredita, sadrži „naknadu“ koja kao protučinidba za činidbu davatelja kredita ne bi podlijegala procjeni nepoštenosti na temelju članka 4. stavka 2. Direktive 93/13.**

2. **Članak 4. stavak 2. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da, kada je riječ o ugovornoj odredbi kao što je ona u glavnom postupku, zahtjev prema kojem ugovorna odredba mora biti jasno i razumljivo sastavljena podrazumijeva obvezu ne samo da konkretna odredba potrošaču bude gramatički razumljiva nego i da ugovor razvidno izloži funkcioniranje konkretnog mehanizma konverzije u stranu valutu na koji se poziva dotična odredba kao i odnos između tog mehanizma i mehanizma propisanog drugim odredbama koje se tiču isplate kredita, tako da potrošač na temelju točnih i razumljivih kriterija bude u stanju procijeniti ekonomske posljedice koje iz toga za njega proizlaze.**

3. **Članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da se u situaciji kao što je ona u glavnom postupku, u kojoj se ugovor sklopljen između poslovnog subjekta i potrošača ne može održati na snazi nakon uklanjanja nepoštene odredbe, ta odredba ne protivi pravilu nacionalnog prava prema kojem nacionalni sudac može otkloniti ništetnost te odredbe zamjenjujući je dispozitivnom odredbom nacionalnog prava.**

Potpisi